

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР ЧЕРНІГІВЩИНИ

(станом на 1 січня 2014 року)

I. Загальна оцінка ситуації в інформаційному просторі.

В інформаційному просторі Чернігівської області створені належні умови для вільної та безперешкодної діяльності суб'єктів інформаційних відносин, максимального задоволення інформаційних потреб населення області та захисту його конституційних прав на інформацію. Наявна конструктивна співпраця між владою, засобами масової інформації та громадськістю, забезпечується відкритістю у діяльності органів влади.

II. Телебачення і радіомовлення.

1. Телебачення.

1.1. Кількість та структура телеорганізацій:

В області здійснюють мовлення 18 місцевих телеорганізацій.

За формою власності:

- державні — 2;
- комунальні — 3;
- приватні — 13.

За способом розповсюдження сигналу:

- телемовники (ефірне телебачення) — 6;
- провайдери програмної послуги (кабельне телебачення) — 11 (з них 2 мають канал власного мовлення у кабельних мережах);
- провайдери програмної послуги (IPTV) — 1;

За сферою розповсюдження:

- обласні — 2;
- міські — 14;
- міськрайонні — 2.

1.2. Відсоток населення і території, що охоплені програмами відповідних телекомпаній.

Найбільшу площу охоплення телесигналом серед місцевих телекомпаній мають Чернігівська обласна державна телерадіокомпанія та КП «Телерадіоагентство „Новий Чернігів“» — 84 %.

2. Радіомовлення.

2.1. Кількість та структура радіоорганізацій.

Ефірне радіомовлення в області здійснюють 6 місцевих радіоорганізацій.

З них за формою власності:

- комунальні — 3;

– приватні — 3;

Окрім того, в окремих містах FM-радіомовлення здійснюють ДО «Новгород-Сіверська регіональна державна телерадіокомпанія „Сіверська“» та Чернігівська обласна державна телерадіокомпанія.

Ліцензії на проводове радіомовлення на Чернігівщині мають 12 місцевих комунальних радіоорганізацій, з них фактично здійснюють мовлення — 5. Радіомовлення у проводових мережах також здійснює Чернігівська ОДТРК.

Крім цього, в області здійснюють мовлення 29 телерадіоорганізацій загальнонаціонального мовлення:

а) телеорганізації – 14;

б) радіоорганізації – 15.

Також транслюється 32 телеканали в цифровому форматі.

2.2. Стан, проблеми та перспективи мережі проводового мовлення.

В області спостерігається стійка тенденція до скорочення мережі проводового радіомовлення. Зруйновані лінії проводового радіомовлення майже не поновлюються.

У зв'язку з цим, перспективним шляхом відновлення місцевого радіомовлення виглядає перехід до ефірних трансляцій. Зокрема, у FM-діапазоні мовлять ДО «Новгород-Сіверська регіональна державна телерадіокомпанія „Сіверська“», Чернігівська обласна державна телерадіокомпанія, Варвинське, Козелецьке, Коропське районні радіомовлення.

Триває прорахунок FM-частот для Борзнянського та Сосницького районних радіомовлень. Заявку на прорахунок частот також подало КП «Радіо Ічнянщини» (Ічнянський район), передачі якого тим часом транслюються в ефірі обласного радіо.

2.3. Відсоток населення і території, що охоплені програмами відповідних радіокомпаній.

Найбільший обсяг покриття території мають Чернігівська обласна державна телерадіокомпанія та Національна радіокомпанія України (УР 1), радіосигнал яких охоплює 85 % території області. Ефірні мовники не мають загальнообласної мережі трансляції сигналу і здійснюють мовлення переважно в рамках окремих міст та районів.

3. Співпраця з Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення щодо ліцензування каналів мовлення.

Департаментом інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю налагоджено співпрацю з представником Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення у Чернігівській області з питань оновлення інформації щодо діяльності телерадіокомпаній регіону.

4. Дотримання законодавства про рекламу та вживання мов в інформаційній діяльності телерадіоорганізацій.

Телерадіоорганізації Чернігівської області розповсюджують переважно україномовні програми. Також усі місцеві ТРК ведуть власне мовлення державною мовою. Практично всі мовники дотримуються визначених законодавством вимог щодо порядку розповсюдження реклами. Представником Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення регулярно здійснюються моніторинги програмного наповнення телерадіоорганізацій області.

5. Перспективи впровадження цифрового мовлення.

Покриття Чернігівської області сигналом цифрового телебачення мультиплексів МХ-1, МХ-2, МХ-3 та МХ-5 здійснюється передавачами, розміщеними у містах Чернігів, Бахмач, Прилуки, Ніжин, Бобровиця, Шостка та смт Холми.

Загалом на даний час на Чернігівщині у цифровому форматі транслюється 32 телеканали.

Крім загальнонаціональних мовників відповідні ліцензії Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення мають також місцеві мовники: Чернігівська обласна державна телерадіокомпанія (м. Чернігів), ДО «Новгород-Сіверська РДТРК „Сіверська“» (м. Новгород-Сіверський), КП ТК «Прилуки» Прилуцької міської ради (м. Прилуки).

Рішенням Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 16.10.2013 № 1974 ліцензію на цифрове ефірне мовлення у мультиплексі МХ-5 у м. Ніжин державного комунального підприємства «Телерадіокомпанія „Ніжинське телебачення“» було анульовано на підставі власної заяви підприємства.

6. Проблемні питання, що потребують нагального вирішення.

- Завершення будівництва телевізійної вежі у м. Ніжин та будівництво телевежі у м. Любеч Ріпкинського району, що дасть можливість розширити покриття області національним і місцевим телерадіомовленням і, зокрема, забезпечити покриття прикордонних з Республікою Білорусь та Російською Федерацією районів, де зараз відсутній впевнений прийом національного теле- та радіосигналу.

- Створення сітки FM-радіомовлення для обласної телерадіокомпанії.
- Забезпечення мовлення міських та районних комунальних радіо у FM діапазоні.

III. Видавнича справа та преса.

1. Книговидавництво та книгорозповсюдження.

1.1. Кількість та основні відомості про суб'єктів видавничої справи, що внесені до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції.

До Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції внесено 53 суб'єкти видавничої справи Чернігівської

області. Переважну їх більшість — 45 одиниць — було внесено до Держреєстру Державним комітетом телебачення та радіомовлення України.

Суб'єкти видавничої справи області за видами діяльності:

- видавці — 8;
- виготівники — 6;
- розповсюджувачі — 4;
- поєднують кілька видів діяльності — 35.

За формою участі у цивільних правовідносинах:

- юридичні особи — 37;
- фізичні особи — 16.

Серед видавничих підприємств вирізняються ті, що випускають книжкову продукцію (навчальні посібники, науково-методичну, краєзнавчу та художню літературу): ПАТ «Поліграфічно-видавничий комплекс „Десна“», ТОВ «Видавництво „Десна Поліграф“», ТОВ «Видавництво „Аспект-Поліграф“», видавництва вищих навчальних закладів області, низка приватних підприємців.

1.2. Випуск книжкової продукції за назвами та тиражами, у тому числі українською мовою.

Стимулювання книговидавничої та виставкової діяльності є одним з пріоритетів обласної програми підтримки розвитку інформаційно-видавничої сфери Чернігівщини на 2012–2015 роки. На видавництво суспільно значимих книг місцевих авторів на 2013 рік в рамках даної програми заплановано 290 тис. грн. Протягом поточного року виділено фінансування на загальну суму 290 тис. грн, з них фактично профінансовано друк 11 назв книг на загальну суму 85 тис. грн, у тому числі 5 назв на суму 50 тис. грн — в рахунок погашення кредиторської заборгованості, що виникла станом на 1 січня 2013 року внаслідок затримки платежів Головним управлінням Державної казначейської служби України у Чернігівській області у 2012 році; фінансування 8 назв книг на загальну суму 205 тис. грн. не проведено ГУ ДКСУ в Чернігівській області. Станом на 30 грудня 2013 року фактично випущено 8 назв, ще 3 перебувають у процесі друку.

Протягом IV кварталу ц. р. до Департаменту інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації надійшло 28 обов'язкових примірників книжкової продукції, випущеної в області у 2013 році. З них 20 книг — українською мовою, 7 — російською, 1 — англійською. Їх загальний тираж становить 9,075 тис. примірників.

Загалом протягом 2013 року отримано 71 обов'язковий примірник книжкової продукції (58 — українською мовою, 12 — російською, 1 — англійською) загальним тиражем 23,015 тис. примірників.

Згідно з останніми даними Книжкової палати України загалом у Чернігівській області за 9 місяців 2013 року було видано 223 одиниці книжкової продукції загальним тиражем 59,7 тис. примірників.

1.3. Випуск книжкової продукції за видами.

Суб'єкти видавничої діяльності області забезпечують вихід у світ широкого кола книжкової продукції. За цільовим призначенням переважають наукові, навчальні, літературно-художні видання.

Серед обов'язкових примірників книжкової продукції, виданої в області у 2013 році, що надійшли до Департаменту інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації, розподіл за цільовим призначенням такий:

- наукові — 36 видань;
- навчальні — 21 видання;
- літературно-художні — 10 видань;
- науково-практичне — 1 видання;
- науково-популярне — 1 видання;
- інформаційне — 1 видання;
- краєзнавче — 1 видання;

1.4. Стан, проблеми та перспективи розвитку підприємств книгорозповсюдження.

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.06.2008 № 902-р «Про вимоги щодо функціонування об'єктів роздрібної торгівлі книжковою продукцією» регулярно аналізується наявний стан книготорговельної мережі.

Станом на 30 грудня 2013 року в області фактично діють 222 об'єкти роздрібної торгівлі книжковою продукцією, серед них — 29 книжкових магазинів та 193 інші об'єкти. При цьому книготорговельна мережа повністю відсутня лише у Чернігівському районі області (у зв'язку з близькістю до обласного центру та можливістю для мешканців району користуватися послугами книготорговельних підприємств м. Чернігова).

Частково проблема забезпечення книжковою продукцією населення області (зокрема, в сільській місцевості) вирішується шляхом торгівлі нею в окремих відділеннях УДППЗ «Укрпошта». Майже 300 відділень поштового зв'язку реалізують понад 120 найменувань дитячих книжок видавництва «Ранок», при цьому постійно проводиться робота щодо розширення асортименту та збільшення кількості точок реалізації.

1.5. Виставкова діяльність.

У IV кварталі 2013 року Департаментом інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації була запланована участь у IV Міжнародній виставці «Книжкові контракти», котру було скасовано через неспроможність ДП «Національний центр ділового та культурного співробітництва „Український дім“» надати приміщення для її проведення (лист Держкомтелерадіо України від 12.12.2013 № 7155/31/4).

Загалом протягом року книги Чернігівської області були представлені на щорічній книжковій виставці-ярмарку до Дня знань у м. Київ (29 серпня – 1 вересня). На загальному стенді були експоновані як книги, видані протягом останніх років за кошти обласного бюджету в рамках програм підтримки книговидавничої діяльності, так і власна продукція провідних видавництв області.

В рамках XIII Фестивалю журналістів регіональних ЗМІ «Золотий передзвін Придесення» 6 червня було проведено виставку «Книги Чернігівщини», де представлено зразки книжкової продукції, виданої впродовж останніх років у рамках обласної програми підтримки розвитку інформаційно-видавничої сфери Чернігівщини.

З метою стимулювання виставкової діяльності, подальшої популяризації книжкової продукції, підвищення рівня читацької активності Департаментом інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації розроблено проект нової редакції обласної Програми підтримки розвитку інформаційно-видавничої сфери Чернігівщини на 2102–2015 роки, яким передбачено проведення у м. Чернігів щорічної обласної книжкової виставки-ярмарку.

2. Стан, проблеми та перспективи розвитку поліграфічних підприємств.

Одним із провідних поліграфічних підприємств регіону є ПАТ «Поліграфічно-видавничий комплекс „Десна“». Сучасне поліграфічне обладнання встановлено на ТОВ «Видавництво „Аспект-Поліграф“», ТОВ «Видавництво „Десна Поліграф“», КП «Прилуцька міська друкарня» Чернігівської обласної ради. Виготовлення книжкової продукції також здійснює КП Ніжинської районної ради «Ніжинська районна друкарня».

Разом з тим, більшість поліграфічних підприємств області переважно спеціалізуються на випуску газетної та рекламної продукції.

Особливо актуальним залишається питання технічного переоснащення районних друкарень комунальної форми власності, які на сьогодні неспроможні конкурувати з приватними поліграфічними підприємствами.

3. Періодичні друковані засоби масової інформації.

3.1. Кількість та структура друкованих ЗМІ.

Станом на 30 грудня 2013 року на Чернігівщині зареєстровано 308 місцевих періодичних друкованих видань. Окрім того, у Чернігові розміщено редакції 12 друкованих ЗМІ загальнодержавної форми розповсюдження («Сіверщина», «Сіверянський літопис», «Гарт» (російськомовна версія), «Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка», «Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія „Технічні науки“», «Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія „Економічні науки“», «Наукові записки. Серія: Психолого-педагогічні науки (Ніжинський державний університет ім. Миколи Гоголя)», «Наукові записки. Філологічні науки», «Сіверські прайси», «Література та

культура Полісся», «Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія», «Соціальне право України»).

На даний час в області регулярно виходить у світ 79 місцевих періодичних друкованих видань загальним разовим тиражем близько 830 тис. примірників.

З них за сферою розповсюдження:

- в межах області — 42 видання;
- в межах районів — 28 видань;
- в межах міст — 9 видань.

За видами видань:

- 69 газет;
- 8 журналів;
- 2 збірники.

За тематичним спрямуванням:

- громадсько-, загальнополітичні — 37 видань;
- інформаційні, інформаційно-рекламні — 21 видання;
- рекламні та рекламно-інформаційні — 8 видань;
- релігійні — 5 видань;
- науково-популярні — 4 видання;
- для дозвілля — 1 видання;
- соціальне — 1 видання;
- з питань мистецтва — 1 видання;
- літературне — 1 видання.

За мовою видань:

- українською мовою — 41 видання;
- українською та російською мовами — 32 видання;
- російською мовою — 2 видання;
- українською, російською, англійською мовами — 3 видання;
- українською, російською, англійською та німецькою мовами — 1 видання.

Засновники друкованих ЗМІ:

- органи виконавчої влади, місцевого самоврядування — 28 видань (включно з виданнями, де вони є співзасновниками);
- фізичні особи — 18 видань;
- комерційні структури — 13 видань;
- навчальні заклади — 6 видань;

- релігійні організації — 5 видань;
- громадські об'єднання — 4 видання;
- політичні партії — 3 видання;
- трудові колективи — 1 видання;
- інші — 1 видання.

3.2. Передплата та розповсюдження періодичних друкованих видань.

Розповсюдження друкованих видань у роздріб здійснюється через ДППЗ «Укрпошта» та КП «Преса», мережу кіосків ТОВ «Чернігівмедіасервіс». Значна частина накладу, особливо комунальних газет, розповсюджується шляхом передплати.

3.3. Стан, проблеми та перспективи реформування комунальних друкованих видань.

Напрями та способи здійснення реформування друкованих ЗМІ, співзасновниками яких є органи виконавчої влади та місцевого самоврядування, регулярно обговорюються під час зустрічей редакторів з керівництвом облдержадміністрації, «круглих столів». У цілому більшість редакторів комунальних ЗМІ висловлюється на підтримку роздержавлення.

IV. Вжиті заходи, спрямовані на розвиток та вдосконалення місцевої інформаційної інфраструктури.

З метою поліпшення можливостей для безумовного забезпечення реалізації на території області державної інформаційної політики, підтримки розвитку друкованих і електронних ЗМІ, стимулювання книговидавничої та виставкової діяльності, піднесення престижності та суспільної значимості праці журналістів, письменників, задоволення потреб споживачів інформації з особливими потребами діє обласна Програма підтримки розвитку інформаційно-видавничої сфери Чернігівщини на 2012–2015 роки, затверджена 23 грудня 2011 року на засіданні 6-ї сесії Чернігівської обласної ради 6-го скликання.

На 2013 рік в рамках згаданої програми в обласному бюджеті було заплановано 700 тис. грн для надання фінансової підтримки друкованим ЗМІ. Протягом року фактично надано і проплачено 446,888 тис. грн, у тому числі газетам «Деснянська правда» — 373,9 тис. грн, «Живи з надією» — 27,0 тис. грн, журналам «Сіверянський літопис» — 30 тис. грн, «Літературний Чернігів» — 18,988 тис. грн.

З метою задоволення потреб споживачів інформації з особливими потребами здійснюється сурдопереклад інформаційних передач Чернігівської ОДТРК. На 2013 рік на оплату послуг із сурдоперекладу заплановано 39 тис. грн.; надано протягом року — 22,68 тис. грн.

З метою налагодження більш активного спілкування органів державної влади та місцевого самоврядування з населенням області, його оперативного інформування про події соціально-економічного і суспільно-політичного життя, діяльність обласної державної адміністрації, її структурних підрозділів, обласної ради діє обласна Програма висвітлення діяльності обласної державної

адміністрації та обласної ради засобами телерадіомовлення в Чернігівській області, затверджена рішенням 2-ї сесії Чернігівської обласної ради 6-го скликання 30 грудня 2010 року.

В рамках цієї програми протягом поточного року було фактично профінансовано Новгород-Сіверську РДТРК «Сіверська» на суму 10 тис. грн та Чернігівську ОДТРК — на суму 90 тис. грн (з них 31,7 тис. грн — в рахунок погашення кредиторської заборгованості, що виникла станом на 1 січня 2013 року внаслідок затримки платежів Головним управлінням Державної казначейської служби України у Чернігівській області у 2012 році).

V. Сприяння висвітленню регіональними засобами масової інформації пріоритетних напрямів державної політики та змісту впроваджуваних в Україні соціально-економічних реформ.

Широке та об'єктивне висвітлення регіональними ЗМІ пріоритетних напрямів державної політики та змісту впроваджуваних в Україні соціально-економічних реформ є одним з пріоритетів роботи. Робота щодо інформаційного супроводу зазначених тем постійно вдосконалюється. Поширення інформації здійснюється як шляхом роботи з традиційними ЗМІ через проведення прес-конференцій, брифінгів, прямих ефірів на телебаченні та радіо тощо, так і шляхом публікації на офіційному веб-сайті облдержадміністрації.

У IV кварталі 2013 року було запущено сторінку обласної державної адміністрації у соціальній мережі Facebook, де оприлюднюється інформація про діяльність голови облдержадміністрації, його заступників, роботу структурних підрозділів, розміщуються фото- та відеоматеріали, інфографіка.

У звітному періоді було проведено 3 прес-конференції голови обласної державної адміністрації В. М. Хоменка та 5 брифінгів його заступників, на яких порушувалися питання реалізації в області соціальних ініціатив Президента України та його доручень щодо забезпечення соціально-економічного розвитку регіону та підвищення рівня зайнятості населення, розвитку сільських територій, аграрного бізнесу, виплати заробітної плати працівникам бюджетної сфери.

Загалом протягом 2013 року було проведено 15 прес-конференцій голови облдержадміністрації, 32 брифінги його заступників.

З метою поліпшення інформування населення про пріоритетні напрями державної політики, процес впровадження соціально-економічних реформ, діяльність органів виконавчої влади регулярно проводяться засідання прес-клубу «Ділове слово» за участю керівників департаментів, управлінь ОДА, інших установ.

Згідно з планом, затвердженим в. о. заступника голови облдержадміністрації Ю. В. Музикою, у 2013 році було передбачено проведення 27 засідань прес-клубу. Фактично протягом року було проведено 33 засідання, у т. ч. у IV кварталі — 8, присвячених, зокрема, реалізації в області ініціатив Президента України щодо підвищення рівня соціального захисту найбільш уразливих верств населення, заходам щодо профілактики та боротьби з ВІЛ/СНІДом, проведенню акції «Засвіти свічку!» до 80-х роковин Голодомору 1932–1933 років в Україні тощо. Здійснюється робота щодо налагодження

інтерактивної участі мешканців області у засіданнях прес-клубу через сторінку у мережі Facebook.

З метою привернення уваги редакцій ЗМІ області комунальної форми власності до важливих суспільно-значимих тем економічного, соціального, гуманітарного характеру протягом 2013 року їм було надіслано 14 рекомендаційних листів, що стосувалися 80 тем, у т. ч. висвітлення заходів з підготовки та відзначення 22-ї річниці незалежності України; Дня партизанської слави; матеріалів, спрямованих на формування толерантного ставлення до біженців та осіб, які потребують додаткового захисту; заходів, пов'язаних із запобіганням злочинності та реформуванням правоохоронних органів; мети і основних положень законопроектів, внесених на розгляд Верховної Ради України Президентом України та Кабінетом Міністрів України; пропаганди здорового способу життя; реалізації Плану заходів з імплементації Конвенції ЮНЕСКО про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження на 2013–2014 роки та ін.

VI. Доступ до публічної інформації.

Згідно із Законом України «Про доступ до публічної інформації» на офіційному веб-сайті облдержадміністрації функціонує розділ «Доступ до публічної інформації». У ньому міститься роз'яснення окремих положень зазначеного Закону, порядку доступу громадян до публічної інформації, що знаходиться у володінні Чернігівської облдержадміністрації, наводиться перелік відомостей, що становлять службову інформацію, надаються зразки оформлення письмових інформаційних запитів, функціонує електронна форма подання запиту на отримання публічної інформації, розміщуються проекти рішень обласної ради, звіти про стан розгляду запитів на публічну інформацію в облдержадміністрації тощо.

VII. Забезпечення інформаційного супроводу процесів європейської інтеграції України.

Спільно з місцевими ЗМІ проводиться робота, спрямована на поліпшення інформування громадськості про взаємовідносини України та Європейського Союзу, процес європейської інтеграції України.

На офіційному веб-сайті Чернігівської обласної державної адміністрації в розділі «Гуманітарна сфера» функціонує рубрика «Європейська інтеграція», яка містить підрубрики: «Зона вільної торгівлі з ЄС», «Співпраця з Радою Європи», «День Європи».

Зазначені сторінки містять інформацію про структури, цілі та цінності ЄС, інформаційні повідомлення про політику ЄС, звіти про виконання в області Плану дій Ради Європи для України на 2011–2014 роки.

Протягом IV кварталу 2013 року у комунальних друкованих ЗМІ області було оприлюднено понад 50 матеріалів, у яких йшлося загалом про підготовку до підписання Угоди про асоціацію з ЄС, подальші перспективи у цьому напрямку, можливі переваги та ризики приєднання до зони вільної торгівлі з ЄС.

VIII. Пропозиції щодо подальшого розвитку інформаційної та видавничої сфер.

- Доцільно завершити впровадження проекту реформування комунальних засобів масової інформації.

- На державному рівні слід вирішити проблему скорочення мережі проводового радіомовлення.

- У Державному, місцевих бюджетах слід передбачити кошти на видатки райдержадміністраціям, облдержадміністраціям для оплати висвітлення їх діяльності у ЗМІ згідно з підписаними угодами.